

SYSTEMA NERVOSUM (SİNİR SİSTEMİ)

- **Neuron (neurocyt)**

Unipolar, bipolar, multypolar

Akson (neurit)

Dendrit

Sensibl   -   Afferent yol

Synaps

Motor   -   Efferent yol

- **Reflex merkezi**

- **Substantia grisea**
- **Substantia alba**
- **Myelin;** Kolesterolin, lesitin, serebrosid gibi lipidler, ayrıca asit ve alkalilere dayanaklı neurokeratin adlı maddeden oluşmuştur.
- **Endoneurium**
- **Perineurium**
- **Epineurium**
- **Neuroglia**
  - **Microglia-makrofaj**
  - **Macroglia- astrosit** (beslenmesi ve kan-beyin bariyeri), oligodendrosit (myelin kılıfı yapar), ependim hüç, Schwann hücreleri, satellit hücreleri

Sinir sisteminin bölümleri

- **Systema nervosum centrale**
- **Systema nervosum periphericum**

Sinir sisteminin fonksiyonel bölümlendirilmesi

- **Cerebrospinal**
- **Autonom (vegetativ)**
  - * **Sympathic s.s.**
  - * **Parasympathic s.s.**

■ Ganglionlar;

Spinal

Tüm spinal sinirlerin dorsal kökleri üzerindeki ganglionlar.

V, VII, IX, X beyin sinirleri üzerindeki ganglionlar

Sympathic

Tr.sympathicus üzerindeki vertebral ganglionlar.

İnnerve ettikleri organ yakınındaki prevertebral ganglionlar

Parasympathic

N. oculomotorius

ggl.ciliare

N. facialis

ggl.pterygopalatinum

ggl.submandibulare

N. glossopharyngeus

ggl.oticum

Komşu oldukları organların ismine göre:

ggl. coeliacum

ggl. cervicale craniale

ggl. mesentericum craniale

Şekillerine göre:

ggl. stellatum

■ **Paraganglionlar;**

- **Sympathic**: Adrenalin üretir.

* gl.suprarenalis'in medullası

*paraganglion aortae abdominalis

- **Parasympathic**: Kan basıncı regulasyonu ile ilgilidirler.

* glomus caroticum

* paraganglion aorticum (glomus aorticum)

Sinir sistemi gelişimi

- Ektoderm
- Lamina neuralis
  - Lamina cerebralis
  - Torus nuralis
  - Sulcus neuralis
  - Canalis neuralis
- Prosencephalon
- Rhombencephalon
- Mesencephalon

SANTRAL SİNİR SİSTEMİNİN ZARLARI (MENINGES)

- Ectomeninx

- Dış yaprak-periosteum

Cavum extradurale (sinus durae matris)

- Pachimeninx (Duramater)

Cavum subdurale

- Endomeninx - Leptomeninx

Arachnoidea

Cavum subarachnoidale

Piamater

PIAMATER

- Piamater encephali
- Piamater spinalis
- Membrana limitans glia superficialis
- Wirchow – Robin aralığı
süzgeç
- Tele choroidea
- Plexus choroideus – liquor cerebrospinalis
- Plexus choroideus ventriculi lateralis
- Plexus choroideus ventriculi tertii
- Plexus choroideus ventriculi quartii –ALVQ ve AMVQ

ARACHNOIDEA

- **Cavum subdurale-Cavum subarachnoidale**
- **Arachnoidea encephali**
  - **Cisterna subarachnoidale**
cisterna cerebellomedullaris
  - **Villi arachnoidales – duramater’e bağlanır.**
İnsan, eq, ve rum
  - **Granulationes arachnoidales** (pacchioni
granulasyonları) **sinus sag dors içine sokulur**
– **son ikisi intracranial basıncı düzenlemek**
için komşu venae’lara BOS’un akışını sağlar
- **Arachnoidea spinalis**
Cavum subarachnoidale spatium
atlantooccipitalis, spatium lumbosacrale
bölgesinde geniştir (occipital ve lumbal
punction)

**Liquor cerebrospinalis; Büyük bölümü plx. choroideus
ventriculi lateralis'ten salgılanır**

Foramen interventriculare

Ventriculus tertius

Aqueductus mesencephali

Ventriculus quartus

M. spinalis'in canalis centralis'i

Apertura lateralis ventriculi

quarti (foramina Luscka)

Apertura mediana ventriculi

quarti (foramen Magandi)

insan ve car

Subarachnoidal boşluk

- BOS aşırı salgılanması, akış yolunun tıkanması (*menenjit, tümör ve aqueductus mesencephali'nin tıkanıklığı*) ve geri emiliminin bozulması ventriküllerde ve subarachoid boşlukta liquor cerebrospinalis'in birikmesine **hydrocephalus** neden olur.
- Hydrocephalus, özellikle yavrularda neurocranium'ü oluşturan kemiklerde ayrılmalara neden olur

Kan-beyin, kan-liquor cerebrospinalis bariyeri

■ Kan beyin bariyeri

- En önemli bariyer oluşturan yapı endoteller arasındaki zonula occludens'tir.
- Kesintisiz basal membran ve bazal membranın dışında yer alan astrocyte uzantılar

■ Kan BOS bariyeri

- Plexus choroideus'un yüzey kübik epitelinin apikal ucundaki zonula occludens
- Kapillar endoteli fenestralı olması nedeni ile burda bariyer oluşumuna katılmaz. Ancak kesintisiz bazal membranı bariyer oluşumuna katılır

- Yeni doğanlarda kan beyin bariyerinin yeterince gelişmemesi toksik maddelerin sinir sisteminde kalıcı hasar oluşturmaya neden olur. örn. Bilirubinin basal ganglionlarda yada beyin sakında birikmesi
- Bu bariyerler nedeni ile sistemik olarak uygulanan ilaçların sinir sis geçişlerinin düzenlenmesi, doz ve veriliş şekli tedavi açısından önemlidir
- Bazı antibiyotikler kan-beyin bariyerini geçemediği için subarachnoidal boşluğa verilmelidir. Corpus striatumda dopamin eksiliği sonucu ortaya çıkan Parkinson hastalığında eksik dopamin yerine konmalıdır. Ancak dopamin bariyeri geçemediğinde kan-beyin bariyerini geçebilen bir formu (levodopa) kullanılarak eksiklik giderilir

Zonula occludens ile bağlanmış kapillar endotel yerine fenestralı endotel hücrelerinin yer aldığı yerlerde kan-beyin bariyeri şekillenmez

Circumventricular organlar- tek

- Gl pinealis, Neurohypophysis
Eminentia mediana
  - Neuroendokrin fonk.
- Organum subfornicale
  - Vücut sıvılarını düzenleyici fonksiyon
- Organum vasculosum laminae terminales
  - Kandaki makromolekül ve peptidlere hassas kemoreseptör
- Organum subcommissurale
  - Fonksiyonu bilinmiyor

Area postrema - çift

Fossa rhomboidea'nın calamus criptorius'unun iki yanı

DURA MATER (PACHYMENINX)

- **Duramater encephali**

Falx cerebri

Tentorium cerebelli membranaceum

Diaphragma sellae turcicae

- **Duramater spinalis**

Lamina externa (duramater periostalis)

Lamina interna (duramater meningealis)

Filum terminale durae matris

Spatium interdurale – cavum epidurale

(epidural hemoraji - a meningeal media lezyonu)

yağ ve gevşek bağdokudan ibaret bir kitle

plexus venosus vertebralis internus

Cavum subdurale = Subdural lenf sıvısı